[א]אלמא לא אוקמה כר' ישמעאל רא"ר חנינא מודה היה רבי ישמעאל לענין קרבן שאינו חייב אלא חטאת אחת השתא נמי כר' יהודה לא מתוקמא דהא א"ר [ב] [א]אליעזר מודה היה רבי יהודה לענין קרבן שאין מביא אלא חטאת אחת אלא [ב]אמר ר"ל משום בר [ג] תאוטני הכא במאי עסקינן כגון שאכלן בשני תמחויין ואליבא דרבי יהושע דאמר [ג]תמחויין [ד] מחלקים גופא [ה]אכל חלב נבילה לוקה שתים חלב מוקדשין לוקה שתים רבי יהודה אומר חלב מוקדשין לוקה שלש אמר ליה רב שיזבי לרבא [ו] בשלמא לר' יהודה היינו (א) דכתיבי קראי [1]חקת עולם [2]כל חלב [ז] שור וכשב ועז לא תאכלו [ח] * [3]וכל זר לא יאכל [ד]קדש [ט] הא תלתא לאוין אלא לרבנן מ"ט קסברי לאו דחוקת עולם בקדשים ולאו [י] דחלב שור בחולין וצריכי דאי כתב רחמנא בקדשים הוה אמינא קדשים הוא דחמירי דאסור חלבו אבל חולין [יא] אימא לא משום הכי כתב רחמנא כל חלב שור ואי כתב כל חלב שור ה"א חלב דחולין הוא דאסור משום דלא הותר מכללו [יב] אבל חלב מוקדשין דהותר מכללו ה"א מדהותר [יג] בשרן אישתרי נמי חלבן צריכי ורבי יהודה סבר כי כתיב [יד] חלב שור (ב) בעניינא דקדשים כתיב אלא מכלל דרבנן סברי לא ילפינן דבר [טו] הלמד מעניינו לא דכ"ע [ילפינן] דבר [טז] הלמד מעניינו ובהא קמיפלגי רבי יהודה סבר למידין לאו מלאו ולאו מכרת ורבנן סברי [יז] לאו מלאו ילפינן לאו מכרת לא ילפינן [יח] [ה](אלא לר' יהודה כל חלב וכל דם לא תאכלו למאי אתא מיבעי ליה להקיש [יט] ד)תניא כל חלב וכל דם לא תאכלו [ו]מה חלב לוקה שתים אף דם לוקה שתים [כא]דברי ר' יהודה וחכ"א אין בו אלא אזהרה אחת [כב] ומ"ש חלב דלוקה שתים בלא היקישא דכתב ביה תרי קראי כל חלב וכל דם לא תאכלו כל חלב שור וכשב דם נמי בלאו היקישא נילקי שתים דכתיב ביה תרי לאוין כל חלב וכל דם לא תאכלו [כג] [4]וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה אלא אימא מה חלב לוקה [כד] שלש אף דם לוקה ג' ומאי שנא חלב דלוקה שלש דכתיב ביה (ג) הלין תרי לאוין ולאו דזרות הא תלתא דם נמי [כה] [ז]איצטריך ס"ד אמינא הואיל ואיתמעיט דם [כו] [ח]מטומאה ליתמעיט מזרות קמ"ל היקישא ואלא לרבנן הקישא למאי אתא מיבעי ליה לכדתניא כל חלב וכל דם לא תאכלו [ט][כז] מה חלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו ואין מצטרפין זה עם זה [כח] אף דם שדמו חלוק מבשרו [כט] [י]אוציא דם שרצים הואיל דאין דמן חלוק מבשרן מצטרפין והא מהכא נפקא מהתם נפקא [ל] [5]וזה לכם הטמא [כ]לימד על דם השרץ [לא] והשרץ שמצטרפין זה עם זה אי לאו היקישא ס"ד אמינא ה"מ לטומאה אבל לאכילה אימא לא [ל]אשמעינן היקישא לאכילה [לב] אמר רבינא הילכך דם נחש ובשרו מצטרפין מאי קמ"ל היינו היקישא סד"א (ד) שרץ דאיתרבי לטומאה איתרבי לאכילה נחש [מ]דלא איתרבי לטומאה לא איתרבי לאכילה קמ"ל היקישא כל מילי דאין דמו חלוק מבשרו משמע אמר רבא שלש כריתות האמורות בדם [לג] למאי אחת לדם חולין ואחת לדם קדשים ואחת [נ]לדם התמצית [לד] הניחא לר' יהודה [ס]דתניא דם התמצית באזהרה ר' יהודה אומר בכרת אלא לרבנן ההיא למאי אתא ואפילו לר' יהודה (ה) כרת נפקא ליה מן כל דם דתניא רבי יהודה אומר דם מה תלמוד לומר כל דם [לה] [ע]אין לי אלא דם קדשים שהנפש יוצא בו [לו] [שהוא מכפר] דם חולין ודם התמצית מנין ת"ל כל דם אלא אימא אחד לדם חולין ואחד לדם קדשים ואחד לדם כיסוי ואמר רבא [פ]חמשה לאוין האמורין בדם למה [לז] אחת לדם חולין ואחת לדם קדשים [לח] ואחת לדם כיסוי ואחת לדם איברין ואחת לדם התמצית א"ר אילא [צ]אכל מעשר דגן ותירוש ויצהר לוקה שלש והא אין לוקין על לאו שבכללות שאני הכא דמייתרי קראי מכדי כתב רחמנא [6]ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך בפנים אין בחוץ לא ל"ל דכתב רחמנא [7]לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך [לט] לחלק אי מההוא ה"א ה"מ בעשה אבל בלאו אימא לא אמטו להכי כתב

קסברי רבנן לאו דחוקת עולם בקדשים. דהא בעניינא דקדשים כתיב ולאו דכל חלב בחולין ולא בקדשים: ה"ג **אבל דחולין דאסור חלבו אימא לא.** והכי פירושא אבל חולין דקילי אימא לא אסיר חלבו. דאסור חלבו אימא לא כלומר אימא לא אסור חלבו ולשון הפוך הוא לשון גרסא ירושלמית: **חלב מוקדשין הותר מכללו.** דהא אליה איקרי חלב בכבש [מ] ואישתראי בשור ועז: **ור' יהודה סבר כי כתיב נמי כו'** (ו). כדאמרן לעיל [ח]: **מכלל דרבנן לא ילפי.** בתמיה: **לאו מלאו ולאו מכרת למידין.** דבר מעניינו בין לאו מלאו כגון בעלמא גבי אבר מן החי בפ' (כל הבשר)[ו] (חולין קב.) בין לאו מכרת כגון הכא מה כרת בקדשים אף לאו בקדשים: **ורבנן סברי לאו מלאו הוא דילפינן.** כי התם אבל לאו מכרת לא ילפינן הלכך בחולין כתיב. ואף בזו הספרים משובשים וכולה גרסא ליתא: ה"ג **א"ר כל חלב וכל דם לא תאכלו ר' יהודה אומר מה חלב לוקה שתים אף דם לוקה שתים וחכ"א אין בו אלא אזהרה אחת: מאי שנא חלב.** כלומר מ"ט כתביה לדם בהדי חלב ליכתביה באנפי נפשיה ואנא ידענא דלוקה ב' דמ"ש חלב דלוקה שתים בלא הקישא [מא] (ז) כלומר דם נמי כתיבי ב' קראי אי הוה כתיב באנפי נפשיה כגון כל דם לא תאכלו לכתוב בחקת עולם [מב] נ"ל דכתיב בהדי חלב: **דם** איתמעיט ממעילה בסוף כל הבשר בשחיטת חולין (דף קיז:) ואימא כי היכי דאימעיט מזרות קרבן מעילה אימעיט נמי ממלקות דזרות קמ"ל: ה"ג **ס"ד אמינא הואיל ואימעיט ממעילה אימעיט נמי מזרות קמ"ל: אלא לרבנן.** כיון דתלינן דלר' יהודה לא בעי הקישא אלא משום זרות ורבנן פליגי עליה ואמרי אין בו אלא אזהרה אחת מכלל דסבירא להו מזרות נמי אימעיט ולדידהו הקישא ל"ל: **מה חלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו.** שלא נאמר איסור חלב אלא בשור וכשב ועז שחלבן אסור ובשרן מותר: **ואין מצטרפין זה עם זה.** לאיסור שנה שהרי אין כאן אלא איסור החלב לבדו ואין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר: **אף דם.** אע"פ שאיסורו נוהג בטמאין ובראוי להצטרף הדם והבשר להתחייב בכזית משניהן משום טמא לא יצטרפו שנלמד דם מחלב מה החלב על כרחיה לחלקו מפרידו מלהצטרף שהרי חלוקין זה לאיסור וזה להיתר דאין איסור והיתר מצטרפים אף דם הטמאים הואיל ודמן חלוק מבשרן שיש על הדם איסור כרת משום דם מה שאין כן בבשר אינו מצטרף אפילו לענין (איסור) טמא: **יצאו שרצים.** מדין הקישא הזה הואיל ואין דמן חלוק מבשרן שאינו מוזהר על דמן משום דם אלא משום שרץ כדאמרי' בפר' דם שחיטה (לקמן כא:) יצאו שרצים שאין בהן טומאה [ט]קלה כו' הילכך מצטרפין זה עם זה שהרי שם אחד להן הילכך דם [ט]נחש ובשרו מצטרפין דאין מוזהר על דמן משום דם כדאמרינן בפרק דם שחיטה (שם) שאין אזהרת דם אלא בבהמה חיה ועוף כו': **דם שרץ מהוה נפקא.** דאי ללמוד לשרץ גופיה הא כתיב [מ]אלה הטמאים לכם: **לטומאה.** לכעדשה: **לאכילה.** [י]בכזית: **הילכך.** דאמרת כל שאין דמו חלוק מבשרו מצטרפין: **נחש נמי.** אע"ג דלאו בר טומאה הוא מצטרף דמו לבשרו לכזית לאכילה דאין מוזהרין על דמו אלא משום בשרו: **דאיתרבו לטומאה.** כדאמרן וזה לכם הטמא לימד על דם השרץ ובשרו שמצטרפין לטומאה: **ג' כריתות.** תרין באחרי מות [ל]ואחד בצו את אהרן [ק]: **ואפי' לר' יהודה.** לא נפקא ליה דם התמצית מחד מהנך כריתות: **דם.** הוה ליה למיכתב: **מה ת"ל כל דם.** באחרי מות [ר]איש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יאכל כל דם ונתתי פני וגו' אין לי שיהא בכרת אלא דם קדשים שהנפש יוצאה בו [מג] שמתכפר בו שראוי לכפרה על המזבח דהא כפרה כתיבא הכא [ש]ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר והאי הוא דראוין לכפרה: **דם חולין ודם התמצית.** [מד] לקדשים דאינם ראוין לכפרה כדאמרינן בסוף תמיד נשחט בפסחים (דף סה.): **אלא.** לעולם רבנן דלא נפקא לחולין מריבויא דקרא דכל ואע"ג דלית להו כרת בדם התמצית מיבעי להו חד כרת לדם כיסוי לדם חיה ועוף שכיסהו ומגלה סד"א בטלה אגב ארעא ואי הדר אכלה עפרא בעלמא הוא ולא ליחייב קמ"ל: **ה' לאוין.** הנך דלא אתו לדרשה חד (ויקרא ג) דחקת עולם וחד בצו את אהרן (שם ז) כל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם [מה] וחד באחרי מות (שם יז) דם כל בשר לא תאכלו [מו] וחד בראה אנכי (דברים יב) לא תאכלו על הארץ תשפכנו כמים [ת]הרי ה' ודכתיב לעיל מיניה לא תאכל הנפש עם הבשר נאבר מן החי משתעי ודכתיב בתריה לא תאכלנו מוקמינן בפרק כל הבשר [מז] בשחיטת חולין (דף קטו:) אזהרה לבשר בחלב ועוד כתיב בראה אנכי רק את דמו לא תאכלו [מח] ומוקמינן ליה בפרק שני דבכורות (דף טו.) לחלב פסולי המוקדשים ודכתיב באחרי מות כל נפש מכם לא תאכל דם מוקים ליה בתורת כהנים [א]להזהיר גדולים על הקטנים: **א"ר אילא אכל מעשר.** שני של דגן ותירוש ויצהר לוקה ג' משום לא תוכל לאכול בשעריך וגו': **בעשה.** לאו הבא מכלל עשה עשה: **[י]אכתוב לא תוכל לאכלם.** דהא איירי לעיל עולותיכם וזבחיכם מעשרותיכם וגו': **לחם וקלי וכרמל.** לפני העומר: **קלי.** שנתייבש בתנור: **כרמל.** שנתמולל ביד ולא הובהב באור: קלי וכרמל ליתנהו בעיניהו דלא טחנן: **קלי נתרבה.** במנחת העומר דכתיב [מט] גביה (ויקרא ב) קלוי באש ואף על גב דבההוא קרא כתיב כרמל לא הובהב אלא על ידי האור כדאמרינן במנחות (דף סו:) אבוב של [ב] קליות היה שם מנוקב ככברה שיהא האור שולט בכולו ולשון כרמל רך ומל (שם) רך שנמלל:

תוספות מודה רבי יהודה לענין קרבן. אע"פ דלעיל אמר כ"ש שיש ב' לאוין וכרת אחת חילוק חטאות כיון דהיינו לוקה גבי דברים כגון חן ומטמם אבל גבי [illegible] אחד לא אמר חילוק: **דם** גבי דילקי ג. תימה ל"ל למימר בלאו דורות בלא"ה מתכחת ביה דחד כתיב ביה בהדיא כל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם ומן היקשא יש עוד שנים מה חלב לוקה ב' אף דם כו' וא"כ בלא זרות איכא תלתא: **ה"מ** לענין טומאה. דחמיר דשיעורו בכעדשה אבל לענין אכילה דבכזית אימא לא תימה דאימא היקשא ונשתוק מיה לכם הטמא ונגמר טומאה מאכילה: **אלא** אימא חד לחולין. ולר' יהודה נמי חד לקדשים ודם התמצית וחד לדם חולין וחד לדם כסוי ובריתא דקתני דם חולין ודם התמצית מנין לאו לוקה דליכא תרוייהו מחד קרא דכל: **לדם** כיסוי. איצטריך קרא דלא נימא לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים דמשמע הא אין נשפך אין חייבין עליו קמ"ל:

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ד מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ז:
כג ב מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה א [ופ"ב הל' טו]:
כד ג מיי' פ"ד מהלכות שאר אבות הטומאות הלכה יד:
כה ד מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הל' ד ופליך מ"ל:
כו ה מיי' פ"ב מהלכות מעשר שני הלכה כ:

תורה אור השלם

1. חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ: ויקרא ג יז
2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ: ויקרא ז כג
3. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ: ויקרא כב י
4. וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה: ויקרא ז כו
5. וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: ויקרא יא כט
6. וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים: דברים יד כג
7. לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ: דברים יב יז

שיטה מקובצת

א] אלא אמאי לא תיבת אלמא נמחק: ב] עי' בחדושין: ג] בר תוסני אות א' נמחק: ד] מחלקין ל"א חייב שתים ולא כרי"י דתניא אכל חלב נבלה חלב מוקדשים לוקה שתים ר' יהודה אומר שלש: ה] ו] עי' בחדושין: ז] עולם כל חלב וכל דם לא תאכלו: ח] וכל זר לא יאכל קדש עי' תוס' זבחים (דף לג ע"ב תוס' מנחות דף פד ע"א): ט] עי' בחדושין: י] ולאו דכל חלב שור אות ד' נמחק: יא] חולין דאסור חלבו אימא ס"א חולין אימא אסור [איכא] לאו לא: יב] יג] עי' בחדושין: יד] כתיב נמי חלב: טו] דבר מעניינו תיבת הלמד נמחק: טז] למד מעניינו (אות ה' נמחק) ובהא קא (מפליג') [מיפלגי] כאן נמי יש גירסאות משובשות בספרים ולא גרסינן לה ול"ג נמי דתנו רבנן אלא גרסי' ת"ר כל חלב וכן פרש"י. תוס': יז] עי' בחדושין: יח] ילפינן ואלא לרבי בס"א מתיבת ואלא עד תיבת דתניא כל חלב אינו: יט] להקיש דתניא גירסת רש"י ת"ר: כ] תאכלו ר"י אומר מקיש דם לחלב מה: כא] שתים וחכ"א תיבות דברי ר"י ל"ש: כב] אחת מ"ש אות ו' נמחק: כג] תאכלו דחקת עולם וכל: כד] לוקה. עי' תוס' מנחות (דף כד): כה] נמי נילקי (תלתא) דכתיב ביה הלין תרי לאוין ולאו דזרות הא תלתא: כו] דם ממעילה מיתמעיט נמי מזרות: כז] עי' בחדושין: כח] אף דם שדמו כו' לא אתא לאשמועינן הכא בדם שאינו לוקה דפשיטא שהרי אין כאן אלא [חצי] שיעור (ולא) [בלא] שיעור בשר אלא נקטיה לומר אוציא דם שרצים שאין דמן חלוק מבשרן שמצטרפין זה עם זה: כט] מבשרו אין מצטרפין זה עם זה אוציא: ל] עי' בחדושין: לא] השרץ ובשרו שמצטרפין תיבת והשרץ נמחק: לב] לג] עי' בחדושין: לד] התמצית והניחא לר' יהודה דתניא תיבת דתנן ל"ש: לה] דם לפי שנאמר כי דם בנפש יכפר: לו] בו שמכפר: לז] לח] עי' בחדושין: לט] ויצהרך וגו' שים לחלק: מ] בכבש. גליון וקשה דהותר מכללו לא שייך הכא והיה צריך לומר שור ועז אין האליה בהקרבה וכרת ע"כ: מא] היקישא דם נמי כלומר: מב] עולם ול"ל דכתיב: מג] בו שמכפר כו': מד] התמצית של קדשים: מה] מושבותיכם וחד תיבת וחד נמחק: מו] תאכלו ותנא אתכם לא יאכל דם: מז] תיבות בשחיטת חולין נמחק: מח] תאכלו מוקמי ליה אות ר' נמחק: מט] דכתיב אביב קלוי תיבת גבי נמחק: נ] של קליות היה שם מנוקב בכברה כדי שיהא האור שולט בכולו ולשון:

מסורת הש"ס

א) [נ"ל אלעזר], ב) [לקמן יג: שבת עה.], ג) [לקמן טו:], ד) [נ"ל פי' קודם דם ועי' תוס' זבחים לג: ד"ה הכות בתרומה], ה) רש"ק מ"ו, ו) נ"א נמי נלקי ג' דלאו ליה הלין תרין לאוין ולאו זרות, ז) גי' רש"י ממעילה, ח) [גי' הערוך בערך דם ג' רבי לומר מה חלב וכו' ע"ש שהארין בפי' הפעולה וי'], ט) מעילה יח., י) [תוספתא כריתות פ"ב הי"ב וכמים לה.] פסחים סה. חולין עד., כ) [לקמן כב. ע"ש] [נ"א לפי שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר], ל) [עי' תוס' בכורות טו. ד"ה רקן], מ) [ע"ש], נ) נ"ל כיד הנפש, ס) נ"ל תמורה, ע) נ"ל פרק, פ) [ויקרא יא], צ) [ויקרא יז], ק) [ויקרא ז], ר) [שם], ש) [שם], ת) [חסר לפנינו לאו אחד אלא המתוקד הפתוק דבר רש"י דהכלח וחד כראה רק הדם לא תאכלו וגו' חד כראה לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים הרי ה'], א) [אחרי פרשה ה] [ויבמות קיד.], ב) מכאן שייך לעמ' הבא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' בשלמא לרבי יהודה היינו טעמא דכתיבי ב' קראי: (ב) שם כי כתיב חלב שור נמי בעניינא: (ג) שם דכתיב ביה בחולין תרי לאוין ולאו דזרות בדם נמי כתיב הא תלתא סד"א נ"ל: (ד) שם סד"א דם שרץ לאותרבי: (ה) שם ואפי' לר' יהודה מן כרת נפקא ליה מן כל דם. נ"ב נתמיה ומי מן כרת א' דג' כריתות נפקי ליה והדר מן כל דם סוי: (ו) רש"י ד"ה ור' יהודה סבר כי כתיב נמי כו' והחלב חולין כו' כדאמרן לעיל. נ"ב ר"ל הפסוק כי כל: (ז) ד"ה מ"ש חלב וכו' בלא הקישא כו' דם נמי כתיבי תרי קראי כלומר לא הוה כתיב:

גליון הש"ס

גמ' וכל דם. עי' זבחים לג ע"ב תד"ה הסיח. ובכתובות לד ע"ב תד"ה וכרי: רש"י ד"ה לאכילה בכזית. עי' רש"י יבמות קיד ע"ב ד"ה תפסו. ועיין פנו ע"א ברש"י ד"ה לאמרוטי:

מוסף רש"י

שמצטרפין זה עם זה. לכעדשה (מעילה יז.). **דם התמצית.** של חולין ושל קדשים. **באזהרה.** בלאו ולא כרת, דכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וגו' עד כל אוכליו יכרת, ולא דם התמצית שאינו דם הנפש (פסחים סה.). **בכרת.** דנפקא ליה מריבויא דכל דם (חולין עד.). **רי יהודה אומר דם.** הוה ליה למיכתב, מה תלמוד לומר כל דם ונכרתה וגו' (כריתות כב.).

רבינו גרשום

ואי למאן דמייתי לה בהיקישא ללאו דאמר קרא שם תעלה עולותיך ושם תעשה דהיינו שחיטה [illegible]

בהדדי וליח בהו חילוק: אמר רב ספא. קסבר ריש לקיש [illegible]
כיון דליה להו אלא לאו אחד ושני מיתות חלוקה [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones